

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยถึงความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคตลอดจนความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวน 179 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามทั้งแบบปลายเปิด และแบบปลายปิด

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผลจากวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดิน การประกอบอาชีพ รายและรายจ่ายนั้น จะมีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก

กลุ่มประสบความสำเร็จ ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.77) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน สภาพการถือครองที่ดินเฉลี่ยครอบครัวละ 18.43 ไร่ การประกอบอาชีพหลัก ส่วนมากประกอบอาชีพการเกษตร การประกอบอาชีพรองคือ การเกษตรเช่นกัน โดยมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 36,278 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยครอบครัวละ 29,161 บาทต่อปี

กลุ่มไม่ประสบความสำเร็จ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 89.19) เป็นเพศชายมีอายุเฉลี่ย 51 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน สภาพการถือครองที่ดินเฉลี่ยครอบครัวละ 25.22 ไร่ การประกอบอาชีพหลักประกอบอาชีพการเกษตร การประกอบอาชีพรองคือ การเกษตรเช่นกัน โดยมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 43,478 บาท ต่อปี โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยครอบครัวละ 28,050 บาทต่อปี

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจ และระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 7 กิจกรรมสามารถแยกได้ 3 ระดับคือ

2.1 กลุ่มประสบความสำเร็จผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีระดับความพึงพอใจ 2 ระดับ ได้แก่

ความพึงพอใจปานกลาง 5 รายการคือ 1) การรับฝากเงินหรือออมทรัพย์ 2) การให้เงินกู้ 3) การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย 4) การส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการ 5) การให้บริการแก่สมาชิก

ความพึงพอใจน้อย คือ 1) การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย 2) การส่งเสริม สวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัว

2.2 กลุ่มไม่ประสบความสำเร็จผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีระดับความพึงพอใจ 2 ระดับ ได้แก่ความพึงพอใจปานกลาง 5 รายการ คือ 1) การรับฝากเงินหรือออมทรัพย์ 2) การให้เงินกู้ 3) การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย 4) การส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการ 5) การให้บริการแก่สมาชิก

ความพึงพอใจน้อย 1 รายการคือ 1) การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย

ไม่มีความพึงพอใจเลย 1 รายการคือ 1) การส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัว

2.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจ จากการวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติกิจกรรมที่พบว่ามีความแตกต่างความพึงพอใจแตกต่างกันทางสถิติมี 5 กิจกรรม ไม่แตกต่างกันทางสถิติมี 2 กิจกรรม รายละเอียดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความพึงพอใจผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจากมากไปน้อยดังนี้

กิจกรรมที่ความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มมีความแตกต่างทางสถิติ

- 1) การรับฝากเงินหรือออมทรัพย์ (คะแนนเฉลี่ย 2.84)
- 2) การจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย (คะแนนเฉลี่ย 2.81)
- 3) การบริการแก่สมาชิก (คะแนนเฉลี่ย 2.64)
- 4) การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย (คะแนนเฉลี่ย 2.06)
- 5) การส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัว (คะแนนเฉลี่ย 1.67)

ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ของกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ในกิจกรรม “การให้บริการแก่สมาชิก” กิจกรรมเดียวที่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจกลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จสูงกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง

กิจกรรมที่ความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

- 1) การส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการ (คะแนนเฉลี่ย 2.89)
- 2) การให้เงินกู้ (คะแนนเฉลี่ย 2.67)
3. ปัญหาตลอดจนความคิดเห็นของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มให้ระดับความสำคัญของปัญหาต่อ 4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม โดยจำแนกแต่ละกิจกรรมเรียงลำดับตามระดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อยดังนี้

ปัญหากลาง 2 กิจกรรมคือ 1) เกิดจากการเงินของกลุ่ม 2) จากการดำเนินงานของกลุ่ม

ปัญหาน้อย 2 กิจกรรมคือ 1) เกิดจากวัสดุสิ่งของและครุภัณฑ์ของกลุ่ม 2) จากสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรมีประเด็นสำคัญที่พบหลายประเด็นจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ประเด็นการรับฝากเงินหรือการออมทรัพย์ จะเห็นว่ากลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจะมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกลุ่มมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะ เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของกองทุนกลุ่มเกษตรกร ความเชื่อถือในคณะกรรมการบริหารกองทุน หลักฐานการรับฝากเงินที่มีความรัดกุมและการบริหารรับฝากเงินสะดวกรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จยังมีกองทุนในการดำเนินงานน้อยกว่า คณะกรรมการขาดความรับผิดชอบและไม่ซื่อสัตย์ ตลอดจนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานกลุ่ม หลักฐานการรับฝากเงินยังบกพร่องและขาดการแบ่งหน้าที่ในการให้บริการรับฝากเงินให้เกิดความรวดเร็ว ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านกองทุน ให้ความรู้ด้านการบัญชี การบริหารการจัดการที่ดี ปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นผู้นำที่ดี การเสียสละเพื่อส่วนรวม กลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จก็จะกลายเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต

2. ประเด็นการให้เงินกู้ จะเห็นว่ากลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จ มีความแตกต่างกันในความพึงพอใจต่อวงเงินกู้ ซึ่งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะมีวงเงินกู้มากกว่า ดังนั้น หากจะพัฒนากลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จจะต้องส่งเสริมให้กลุ่มมีการออมให้มากขึ้น สะสมหุ้นให้มากขึ้น ดำเนินธุรกิจให้มีกำไรมากขึ้นก็จะเป็นแนวทางให้กลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จมีวงเงินกู้แก่สมาชิกเพื่อทำกิจกรรมการเกษตรได้มากตามความต้องการของสมาชิก

3. ประเด็นการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย จะเห็นว่ากลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จจะมีความพึงพอใจน้อยในประเด็นความยินดีในการส่งผลผลิตไปจำหน่ายให้กลุ่ม รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตให้กลุ่ม การบริการในการจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม และการซื้อขายผลผลิตของสมาชิก ประเด็นสำคัญ คือ ไม่พอใจในสถานที่เก็บรักษาผลผลิตก่อนจำหน่าย สาเหตุเนื่องจากเกษตรกรไม่มีสถานที่เก็บรักษาผลผลิตก่อนการจำหน่าย ดังนั้น หากหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน โรงเรือนหรือฉาง เพื่อเก็บรักษาผลผลิตก็จะสามารถแก้ไขปัญหาความไม่พึงพอใจได้และควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานธุรกิจการซื้อขายของกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มมีอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง สามารถหาตลาดรองรับให้ผลผลิตขายได้ราคาดีก็จะลดการเดินขบวนร้องเรียนจากรัฐบาลได้

4. ประเด็นการให้บริการแก่สมาชิก จะเห็นว่ากลุ่มที่ประสบความสำเร็จมีความพึงพอใจน้อยต่อการแก้ไขปัญหาคณะกรรมการที่รวดเร็วและถูกต้อง สาเหตุอาจเนื่องมาจากคณะกรรมการต้องใคร่ครวญอย่างรอบของก่อนตัดสินใจแก้ไขปัญหา ต้องประชุมคณะทำงาน อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นขั้นตอนจึงทำให้ล่าช้า ประเด็นนี้คณะกรรมการกลุ่มจะต้องปรับปรุงระบบการทำงานให้รวดเร็ว มีการระดมสมอง มีการประสานงานที่ดีที่จะแก้ไขปัญหานี้ ได้แก่

5. ประเด็นการส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัวพบว่า ทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่มีความพึงพอใจต่อการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานของสมาชิก การให้สวัสดิการเรื่องฌาปนกิจศพแก่สมาชิก การจัดงานสังสรรค์ให้กับสมาชิกทุกปี และการจัดทัศนศึกษาให้แก่สมาชิก ไปดูงานเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่มีการดำเนินกิจกรรมการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานและการให้สวัสดิการฌาปนกิจศพ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการกลุ่มควรให้ความสำคัญแก่สวัสดิการต่าง ๆ ของสมาชิกให้มากขึ้น ถือว่าเป็นการช่วยเหลือทางด้านสังคมแก่สมาชิก เพราะสมาชิกได้ทำธุรกิจร่วมกับกลุ่มเมื่อธุรกิจพอมีกำไรก็ควรแบ่งกำไรมาสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ บ้าง จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกมากขึ้น

6. เมื่อสรุปในภาพรวมแล้ว พบว่า ทั้งกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ มีความพอใจน้อยในเรื่องการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก ไปจำหน่ายและการส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัว ดังนั้น ใน 2 ประเด็นนี้ ควรได้รับการแก้ไขจากภาครัฐและจากคณะกรรมการกลุ่มเป็นอันดับแรก เพราะกลุ่มจะเข้มแข็งได้ก็เพราะสมาชิกมีส่วนร่วม ดังนั้นการสร้างขวัญกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง

7. ประเด็นปัญหาของสมาชิกนั้น พบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ ปัญหาทางการเงิน ภูมิมาดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกและปัญหาการขาดแคลนเงินที่จะนำมาลงทุนในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ดังนั้น คณะกรรมการกลุ่มควรไปประสานงานกับสถาบันการเงินเพื่อกู้เงินมาดำเนินการด้านเงินทุนหรือเขียนโครงการเพื่อสนับสนุนกองทุนหมุนเวียนจากภาครัฐต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร : จากผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกร ในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของสมาชิกเพื่อยกระดับความพึงพอใจ และทั้งให้การดำเนินธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้ คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรควรพิจารณาปรับปรุงเรื่องที่กำลังดำเนินกิจกรรมอยู่ โดยเฉพาะในหมวดที่สมาชิกกลุ่มประสบความสำเร็จ มีความพอใจมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรควรดำเนินการด้านปัญหาที่เกิดจากการเงินและการระดมเงินทุนในหมู่สมาชิกให้มากขึ้นกว่าที่ดำเนินการอยู่แล้ว และจ่ายเงินปันผลตามกำหนดเวลาที่แน่นอน รวมทั้งรับฝากเงินจากสมาชิกที่มีฐานะมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยให้อัตราดอกเบี้ยเท่าธนาคารพาณิชย์หรือมากกว่าเล็กน้อย และควรรหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่จะสามารถดำเนินธุรกิจอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อยกระดับความพึงพอใจปานกลางให้สูงขึ้น โดยเฉพาะในคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผลการวิจัยระบุว่าค่าคะแนนความพึงพอใจด้านการฝากเงินและการออมทรัพย์น้อยกว่ากลุ่มเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ และมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในหมวดนี้เป็นลำดับที่ 3

2. ปัญหาเนื่องจากวัสดุครุภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร และค่าความพึงพอใจการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่ายมีระดับปานกลางนั้น คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร ควรหาเจ้าหน้าที่ผู้จัดจำหน่ายสินค้าต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจอย่างเพียงพอ ดำเนินการหาแหล่งสินค้าราคาถูกและคุณภาพดีมาจำหน่ายอย่างสม่ำเสมอ สามารถคาดคะเนความต้องการของสมาชิกด้วยความถูกต้องเพื่อหาสินค้าที่หลากหลายชนิดมาบริการสมาชิก ให้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดการให้ร้านค้ามีความเหมาะสมกับธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ สำหรับในกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ประสบความสำเร็จนั้น คณะกรรมการกลุ่มควรสอบถามถึงความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกเพื่อจัดสรรสินค้าที่ความต้องการมาให้เป็นการช่วยยกระดับความพอใจจากระดับน้อยให้สูงขึ้นได้

3. ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกร การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรจะต้องมีมาตรการยกระดับความพึงพอใจ โดยให้ความสนใจด้านต่าง ๆ ที่เกิดเนื่องจากปัญหาการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรดังนี้

3.1 จัดหาตัวแทนรวบรวมผลผลิตของสมาชิกตามฤดูกาลผลิต เพื่อติดต่อจำหน่ายผลผลิตกับพ่อค้าโดยตรงไม่ผ่านมือพ่อค้าคนกลางได้แก่ การจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกในราคาสูงและเป็นธรรม สามารถรักษาผลประโยชน์ให้สมาชิก เพื่อจะทำให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ประสบความสำเร็จซึ่งมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยกว่ากลุ่มประสบความสำเร็จมาก จำเป็นต้องจัดบริการด้านนี้ให้สมาชิกได้รับความสะดวกมากขึ้น

3.2 ในกรณีที่วัตถุประสงค์กำหนดชัดเจนจริงๆ ที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรสำรวจหาเงินงบประมาณหรือส่วนอื่นสนับสนุน โดยสมาชิกจัดหาสถานที่เหมาะสม คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรควรให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง และด้วยความยุติธรรม สามารถแก้ไขปัญหาของสมาชิกด้วยความถูกต้องรวดเร็วและเป็นกันเองให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และมีค่าความพึงพอใจต่อการให้บริการแก่สมาชิก เพราะจะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกผูกพันและมีจิตสำนึกในมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของ โดยระบุในหมวดนี้คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จแล้วควรสนใจให้บริการแก่สมาชิกมากกว่าเดิม

3.3 คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรจะต้องรีบดำเนินการเรื่องสวัสดิการของสมาชิก และครอบครัวให้ปรากฏผลอย่างชัดเจน เพื่อยกระดับความพึงพอใจด้านการส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิก และครอบครัวเช่น เรื่องการให้ทุนการศึกษาแก่นุเคราะห์หลาน สมาชิกควรให้ทุนการศึกษาในระดับการศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายน้อยก่อนแล้วค่อยขยายผลต่อไป สำหรับเรื่องฌาปนกิจศพควรลงหุ้นสงเคราะห์ในอัตราที่ไม่สูงจนเกินไป เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้และควรจัดตั้งพรรคและจัดทัศนศึกษาบ้างเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีขึ้น และเป็นขวัญกำลังใจแก่สมาชิกและกลุ่มเกษตรกรเอง

ในหมวดการส่งเสริมสวัสดิการของสมาชิกนี้ สมาชิกจากกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ประสบความสำเร็จมีความพึงพอใจน้อยกว่าสมาชิกกลุ่มประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่และที่ปรึกษากลุ่มเกษตรกรจึงควรให้ความสนใจกระตุ้นเตือน และชี้แนะแนวทางการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมจากที่ได้แนะนำไว้แล้วให้เหมาะสมกับสถานการณ์อีกด้วย

4. สำหรับปัญหาที่มีการดำเนินธุรกิจเนื่องจากสมาชิกนั้น คณะกรรมการควรเชิญวิทยากรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก ในหลักการดำเนินงานตามแบบสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกรู้สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันให้มากขึ้น

สำหรับกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จนั้น ปัญหาเรื่องการเงินควรได้รับการแก้ไขเช่นเดียวกับกลุ่มประสบความสำเร็จ ส่วนปัญหาที่เกิดจากวัสดุสิ่งของและครุภัณฑ์ ควรได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณของทางราชการ โดยกลุ่มสมาชิกจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมดำเนินการต่อไป

5. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ควรติดตามแก้ไขปัญหากลุ่มเกษตรกร โดยสนับสนุนดำเนินการไปวางแผนเพื่อแก้ไขสิ่งบกพร่อง ตามแนวทางที่ได้แนะนำไว้ 4 ข้อข้างต้น รวมทั้งหมั่นออกไปเยี่ยมเยียนกลุ่มเกษตรกร และสมาชิกอย่างใกล้ชิดร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยมีแผนการปฏิบัติงานเพื่อแนะนำและให้ความรู้กลุ่มเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรประสานงานวิทยากร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ และให้คำแนะนำแก่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรเพื่อจะได้พัฒนาความสามารถในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพ และระดับความพึงพอใจสูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานซึ่งจะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกรมีความหลากหลายในแง่ต่าง ๆ มากขึ้นผู้ที่วิจัยควรจะได้มีการศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องว่ามีผลต่อความพึงพอใจหรือไม่พอใจอย่างไรบ้าง